

UTDRAG AV STATSMINISTER ODVAR NORDLIS TALE,
HAMAR ARBEIDERPARTI 21. OKTOBER 1977

Jeg vil gjerne minne om at da jeg holdt mitt første foredrag i valgkampen i år, det var her på Hamar 14. august, beskrev jeg den dystre internasjonale økonomiske situasjonen. Jeg følte at det kanskje var en litt uvanlig måte å åpne en valgkamp med å understreke at vi gikk inn i et år med betydelige vanskeligheter. Etter manuskriptet mitt sa jeg bl.a. dette:

"Etter en tradisjonell tenkning over hvordan en talsmann for Regjeringen skal beskrive landets økonomi og utsiktene framover under en valgkamp, burde man kanskje utelukkende holde seg til de lyse sidene og understreke dem.

- 2 -

Jeg må innrømme at det er fristende å holde seg til denne modellen. Jeg finner det likevel riktig å betone noe av det alvor som ligger i situasjonen og de problemer vi trolig vil måtte slåss med i det kommende år, og kanskje enda lengre. De trekk som nå etter hvert avtegner seg på den internasjonale horisont vil være en del av vår virkelighet i 1978, og det er min plikt og

oppgave å gjøre rede for dette.

Kort beskrevet betyr disse utsiktene at det er fare for at vi i den tiden vi nå går inn i, vil få større og mer alvorlige problemer med å holde hjulene i gang, med å holde oppe den fulle sysselsetting enn det det har vært grunnlag for å tro fram til nå i høst.

For et lite land vil det alltid være grenser for hvor langt man uten store problemer kan make å føre en økonomisk politikk som går på tvers av tendensen i det internasjonale økonomiske samfunn vi er medlemmer av. Jeg nevnte og understreket at mange av tiltakene i vår motkonjunkturpolitikk som har vært virkningsfulle og effektive i de par-tre årene som er gått, av flere grunner må ha en begrenset varighet.

Vi vil også møte problemer når vi til neste år

og i de nærmeste par år framover skal fastlegge vår inntektspolitikk. Når vi må regne med at en del av vår eksportorienterte virksomhet vil få store vansker med å holde oppe sin produksjon og avsetning, bidrar dette til å sette grenser for hvor store økinger i vår disponible inntekt vi kan gi oss selv, gjennom lønnsavtaler, prisforhandlinger med staten eller på annen måte.

Samtidig vil det etter Arbeiderpartiets og Regjeringens oppfatning fortsatt være behov for å foreta omfordelinger til beste for grupper som ennå ligger etter, kanskje i første rekke pensjonistene. Dette bidrar til at det som står til rådighet til å øke kjøpekraften hos den arbeidsføre del av befolkningen vil bli begrenset."

Det ser nå ut til at for hele året 1977 vil den tradisjonelle **vareeksporten** ligge 4 prosent lavere enn i fjor, regnet i mengder.

Som det er gjort rede for i nasjonalbudsjettet 1978 har vi i 1977 mistet fotfestet på mange internasjonale markeder. Kostnadene våre er blitt for høye, og utenlandske konkurrenter har erobret deler av det salg vi hadde.

Jeg vil gjerne feste søkelyset på to sider ved de økonomiske vanskeligheter vi nå står oppe i. Det ene forhold skyldes at vi i Norge legger en større vekt på å holde den fulle sysselsetting oppe enn de aller fleste andre land i Vest-Europa gjør. Det krever en særlig innsats

å føre en økonomisk politikk som i hovedtrekk er annerledes enn den våre handelspartnere fører, særlig når det skal skje over en del år.

Videre er kostnadsnivået i Norge kommet opp på et betenkelig høyt nivå i forhold til andre land. Vi har i de senere årene økt våre inntekter sterkere enn de fleste andre land. Hertil kommer at den høye internasjonale kursen på den norske krone bidrar til å forsterke virkningen av kostnadsstigningen i Norge.

Alt i alt betyr dette at mange tusen arbeidsplasser i Norge, i bedrifter og bransjer som står i åpen og hard

konkurransen med utlandet er i en reell og aktuell fare. Det lar seg ikke gjøre å holde produksjon og virksomheter i gang over lengre tid hvis produktene ikke reelt er konkurransedyktige.

Regjeringen vil møte disse problemene med faste tiltak på flere områder.

For det første vil det bli satt i verk en rekke tiltak som direkte tar sikte på forholdene på arbeidsmarkedet. Det gjelder direkte sysselsettingstiltak gjennom offentlige budsjetter. Det gjelder videreføring av opplæringsordninger og andre tiltak som tar sikte på å redusere ledigheten blant ungdom. Det gjelder videre en del finansielle tiltak som tar sikte på å gjøre det lettere for bedriftene å holde hjulene i gang gjennom vinteren.

må også Vi/dempe den alminnelige vekst i etterspørselen ved å minske kostnadspresset gjennom budsjettene og gjennom kreditt-politikken.

Men, like viktig og nødvendig er det at vi får en utvikling i våre inntekter i 1978 som er tilpasset den vanskelige situasjonen. Når vi i denne sammenheng snakker om inntekter, har vi i tankene den kostnadsmessige siden ved arbeidslønninger og andre inntekter av forskjellig slag. Disse utgjør i svært mange næringer en avgjørende del av produksjonskostnadene. Vi kan ikke komme forbi at når vi snakker om at det norske kostnadsnivå alt i alt er betenkelig høyt, må også arbeidskostnadene trekkes inn i bildet.

I nasjonalbudsjettet er det gjort rede for at det neppe er rom for reell inntektsforbedring for de fleste grupper i 1978.

Lønnsoppgjøret mellom partene på arbeidsmarkedet må tilpasses dette. Regjeringen vil tre til i dette

oppgjøret for å gjøre det til et kombinert oppgjør, og hvor skatter og avgifter bringes inn i den samlede vurderingen.

Men sluttresultatet vil måtte bli at det for de fleste grupper neppe vil bli noen reell vekst i deres kjøpekraft i 1978. Men for grupper med virkelig lave inntekter vil vi fortsatt kunne ha muligheter til forbedringer.

For å gjennomføre dette trengs det ikke bare en moderat vekst i de nominelle tariff lønninger etter de nye overenskomster. Det vil også være nødvendig å begrense lønnsglidningen sterkt i forhold til det den har utgjort de siste år. Den store lønnsglidningen vi har hatt i de siste par år har delvis tatt bort den lavinntektsprofil som oppgjørene egentlig skulle ha. Dertil har

de hatt en uheldig virkning ved å gjøre norsk produksjon for dyr.

Men det er ikke bare overfor de fagorganiserte at det vil trenge moderasjon og måtehold ved dette oppgjøret.

Regjeringen vil legge den største vekt på i 1978 å gjennomføre en samlet inntektspolitikk som fordeler belastningen av våre økonomiske problemer mest mulig jevnt utover på alle grupper som har evne til å bære denne belastningen.

Både blant lønnstakere, jordbrukere, og pensjonistene er det lavinntektsgrupper som må sikres en reell vekst i sin kjøpekraft.

Men for andre, både blant lønnstakere, jordbrukere og fiskere, kan en ikke

regne med realinntektsforbedringer i 1978. Vi må heller konsentrere oss om å sikre det høye nivå som vi er kommet opp på.

Det er en del inntektstakere som faller utenfor de store oppgjørene. Regjeringen vil i kontakt med organisasjonene for slike grupper medvirke til at/også hos disse vil bli vist det nødvendige måtehold og moderasjon. Jeg innser at det vil være nødvendig for å få fagorganiserte med noenlunde beskjedne inntekter til å godta et oppgjør med små reelle forbedringer at også grupper som står bedre stilt, og utenfor LO, NAF-områdene viser måtehold.

Når det gjelder kapitalinntektene i næringslivet er aksjeutbytte den vanligste form. Regjeringen vil gå inn for at heller ikke aksjonærer i private norske selskaper

skal kunne få noen øking i sine utbytter som ville stå i et dårlig forhold til den moderasjon som pålegges alle andre samfunnsgrupper.

Videre vil Regjeringen forsterke innsatsen når det gjelder å overvåke priser og avanser. På områder hvor det anses virkningsfullt og gjennomførbart vil vi regulere priser og avanser. Men i tillegg til denne regulering vil vi nøye overvåke utviklingen av dem slik at det ikke blir noen utglidning på dette området som tar grunnlaget unna forutsetningene for de andre delene av inntektsoppgjøret.